

Sygn. akt VI U 2614/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: P. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 6 sierpnia 2013 r., znak: (...)

w sprawie: P. P.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę wojskową z tytułu niezdolności do pracy bez związku ze służbą wojskową

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu P. P. prawo do renty wojskowej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy bez związku ze służbą wojskową od dnia(...)r. do dnia (...)r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,
- 3) wniosek ubezpieczonego o przyznanie odsetek ustawowych przekazuje organowi rentowemu do merytorycznego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu P. P. prawa do renty inwalidzkiej wojskowej bez związku ze służbą wojskową od 1.08.2011r.

Organ rentowy powołał się na przepisy ustawy z dnia 29 maja 1974 roku o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2002 r, Nr 9, poz. 87 ze zm.) oraz orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 5.08.2013 roku, która nie stwierdziła u ubezpieczonego występowania niezdolności do pracy powstałej w czasie pełnienia służby wojskowej.

Odwołanie od tej decyzji złożył ubezpieczony. Wskazał, że nadal leczy się w związku ze schorzeniem prawego stawu biodrowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się ponownie na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony P. P. od dnia (...) do (...). uprawniony był do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy bez związku ze służbą wojskową przyznanej wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia (...), którym zmieniono decyzję odmowna ZUS z dnia 17.09.2009 r.

Zaskarżoną decyzją pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wojskowej renty inwalidzkiej bez związku ze służbą wojskową, powołując się na orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 5.08. 2013 roku, która uznała, że ubezpieczony nie jest osobą niezdolną do pracy.

Ubezpieczony z zawodu jest malarzem budowlanym.

okoliczności bezsporne

W celu weryfikacji ustaleń dokonanych przez organ rentowy Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy: kardiologa, neurologa, chirurga ortopedy i alergologa w celu ustalenia, czy stan zdrowia ubezpieczonego czyni go częściowo lub całkowicie niezdolnym do pracy w związku ze służbą wojskową.

Biegli lekarze sądowi rozpoznali u ubezpieczonego następujące schorzenia:

Stan po wielokrotnym leczeniu operacyjnym biodra trzaskającego prawego ze znacznym ograniczeniem ruchomości i upośledzeniem wydolności statyczno -dynamicznej,

Chorobę zwyrodnieniową i wielopoziomową dyskopatię kręgosłupa,

Przewlekły zespół bólowy lędźwiowo - krzyżowy objawowy z okresami zaostrzeń i obecnymi objawami ubytkowymi,

Nadciśnienie tętnicze,

Astmę oskrzelową.

Na podstawie przeprowadzonych badań i po zapoznaniu się z dokumentacją leczenia znajdującą się w aktach sprawy i przedstawioną przez badanego biegli stwierdzili, że aktualny stan zdrowia badanego czyni go nadal okresowo całkowicie niezdolnym do pracy. Przyczyną jest stan po wielokrotnym leczeniu operacyjnym biodra trzaskającego prawego ze znacznym ograniczeniem ruchomości i upośledzeniem wydolności statyczno - dynamicznej, choroba zwyrodnieniowa i wielopoziomowa dyskopatia kręgosłupa, przewlekły zespół bólowy lędźwiowo - krzyżowy objawowy z okresami zaostrzeń i obecnymi objawami ubytkowymi, nadciśnienie tętnicze, astma oskrzelowa. Schorzenia te skutkują u orzekanego przewlekłymi dolegliwościami bólowymi prawego stawu biodrowego, bólami i zawrotami głowy, bólami kręgosłupa lędźwiowego, zaburzeniami chodu, dusznością i obniżeniem wysiłku fizycznego. Wielokrotne zabiegi operacyjne stawu biodrowego prawego nie poprawiły w sposób istotny funkcji kończyny dolnej prawej. Istniejące zaburzenia ruchomości stawu biodrowego prawego i jego dysfunkcja w istotny sposób upośledzają funkcję chodu. Powyższe schorzenia nadal, zdaniem biegłych, powodują u orzekanego znaczne upośledzenie sprawności fizycznej ustroju i całkowitą niezdolność do zatrudnienia.

Wobec powyższego biegli uznali, że ubezpieczony jest nadal całkowicie niezdolny do pracy zarobkowej zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami na okres od (...)r. do (...)r., całkowita niezdolność do pracy powstała w czasie pełnienia służby wojskowej, bez związku z pełnioną służbą. Biegli zatem nie podzielili orzeczenia komisji lekarskiej ZUS.

-dowód: protokół oraz opinia biegłych k.14-15 akt sądowych

Po zapoznaniu się z wydaną przez biegłych opinią pozwany organ rentowy wniósł do niej zastrzeżenia, podnosząc, że zachodzi zbyt duża rozbieżność orzecznicza pomiędzy komisją lekarską a biegłymi, a konkretnie rozbieżność opinii biegłego ortopedy i opinii ortopedycznej komisji. W ocenie ortopedy członka komisji lekarskiej z dnia

05.08.2013 r. badany zgłasza dolegliwości bólowe prawego biodra, ale przy braku odchyień w badaniu przedmiotowym w zakresie tego biodra - chód samodzielny, ruchy bierne swobodne, bez przykurczu, zgięciowego. Pomimo tego, że badany był 4x leczony operacyjnie, to jego funkcjonalność jest dobra i nie obniża istotnie zdolności do pracy. Należy zauważyć, że biodro trzaskające jest schorzeniem wrodzonym, a nie schorzeniem, które powstało w trakcie odbywania służby wojskowej przez ubezpieczonego w latach 80. Ze względu na zupełnie inną opinię biegłego ortopedy, który stwierdza dysfunkcję prawego biodra skutkującą całkowitą niezdolnością do pracy, wskazane byłoby badanie przez innego biegłego ortopeda. Należy uwzględnić, że każda przebyta operacja biodra u badanego miała na celu poprawę stanu zdrowia i funkcjonowania. Pozostałe schorzenia, jak wielopoziomowa dyskopatia kręgosłupa nie ma w ogóle związku z poprzednio przyznaną rentą wojskową.

W opinii uzupełniającej wydanej w celu ustosunkowania się do wniesionych zastrzeżeń, biegli, w całości podtrzymali wcześniej wydaną opinię. Wskazali, że przyczyną całkowitej niezdolności do pracy jest stan po wielokrotnym leczeniu operacyjnym biodra trzaskającego prawego ze znacznym ograniczeniem ruchomości i upośledzeniem wydolności statycznej - dynamicznej, choroba zwyrodnieniowa i wielopoziomowa dyskopatia kręgosłupa, przewlekły zespół bólowy lędźwiowo - krzyżowy objawowy z okresami zaostrzeń i obecnymi objawami ubytkowymi, nadciśnienie tętnicze, astma oskrzelowa. Badanie sądowo — lekarskie jak również dokumentacja lekarska oraz badania wcześniejsze w przeciwieństwie do badania (...) ZUS z dnia (...)r. ujawniły ograniczenia ruchomości w stawie biodrowym prawym z upośledzeniem funkcji chodu.

-dowód: opinia uzupełniająca k. 19 akt sądowych

Po zapoznaniu się z wydaną przez biegłych opinią uzupełniająca pozwany organ rentowy ponownie wniósł do niej zastrzeżenia. Wskazał, że Przewodniczący Komisji Lekarskich ZUS nie akceptuje opinii biegłych ponownie wskazując na zbyt dużą rozbieżność orzecznictw między komisją lekarską a biegłymi. Organ rentowy wniósł o dopuszczenie II zespołu biegłych.

Z uwagi na ogólnikową treść zastrzeżeń ZUS i powtórzenie zastrzeżeń na które biegli odpowiedzieli w opinii uzupełniającej Sąd oddalił wniosek dowodowy organu rentowego, uznając, że zmierza on do przedłużenia postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Sąd podzielił opinię wydaną przez biegłych sądowych odnośnie stopnia niezdolności do pracy ubezpieczonego i czasu jej trwania, uznając, iż opinia biegłych w tej części jest wnikliwa i wyczerpująca. Opinia została oparta na starannej ocenie dokumentacji lekarskiej oraz wynikach badań przedmiotowych. Opinie biegłych (podstawowa i uzupełniająca) zostały właściwie uzasadnione, a ponadto wnioski w nich zawarte nie nasuwały wątpliwości, co do ich trafności, zatem brak było podstaw do dalszego prowadzenia postępowania dowodowego. Biegli są bowiem doświadczonymi specjalistami z tych dziedzin medycyny, które odpowiadały schorzeniom ubezpieczonego. Stanowisko swoje fachowo, logicznie i wyczerpująco uzasadnili. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów wedle własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena, dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a nadto winna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - ważąc ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Jak wynika z akt emerytalno - rentowych ZUS ubezpieczony w okresie od dnia (...) roku do dnia (...) roku był uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy bez związku ze służbą wojskową. Pierwsze objawy choroby ubezpieczonego i rozpoznanie nastąpiło w czasie pełnienia służby wojskowej. Zdaniem Sądu Okręgowego powyższe okoliczności faktyczne jednoznacznie potwierdzają, iż występujące u ubezpieczonego schorzenie wprawdzie nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, jednak niewątpliwie ujawniło się w momencie jej odbywania.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o powołanie drugiego zespołu biegłych sądowych. Sąd w całości podzielił wnioski wynikające z przedłożonej opinii oraz opinii uzupełniającej biegłych. W tym stanie rzeczy w przekonaniu Sądu nie zaszyły podstawy do powołania kolejnego zespołu biegłych. Podzielić należy stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 15 lutego 1974r. (sygn. II CR 817/73), iż do dowodu z opinii biegłego nie mogą mieć zastosowania wszystkie zasady prowadzenia dowodów a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c. Jeżeli zatem Sąd uzyskał od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, to nie ma potrzeby żądania ponowienia lub uzupełnienia tego dowodu (por. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999r. sygn. II UKN 96/99, z dnia 6 marca 1997r. II UKN 23/97, z dnia 21 maja 1997r., II UKN 131/97, z dnia 18 września 1997r., II UKN 260/97). Dowód ten, jak podkreśla się w orzecznictwie, podlega ocenie Sądu przy zastosowaniu art. 233 § 1 k.p.c., na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (zob. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 7 listopada 2000r. I CKN 1170/98, uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 listopada 2002r. V CKN 1354/00). W ocenie Sądu nie uzasadnia natomiast potrzeby powołania drugiego zespołu biegłych taka okoliczność, że opinia powołanego już biegłego czy biegłych jest dla strony (w jej odczuciu) niekorzystna (zob. wyrok SN z dnia 18 lutego 1974r. II CR 5/74, orzeczenie SN z dnia 22 lipca 1997r., I CKN 174/97, niepubl., uzasadnienie wyroku SN z dnia 4 sierpnia 1999r. I PKN 20/99, uzasadnienie wyroku SN z dnia 18 października 2001r. IV CKN 478/00, uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 stycznia 2002r.).

Zgodnie z treścią przepisu art. 30 ust. 1 w/w ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych: renta inwalidzka przysługuje inwalidzie wojskowemu, tj. żołnierzowi niezawodowemu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, który został zaliczony do jednej z grup inwalidztwa (został uznany za niezdolnego do pracy) wskutek inwalidztwa powstałego w czasie odbywania czynnej służby wojskowej w okresie pokoju lub w ciągu trzech lat od zwolnienia z tej służby, jeśli inwalidztwo to jest następstwem chorób powstałych lub urazów uznanych w czasie odbywania służby wojskowej.

W zależności od przyczyny powstania inwalidztwo może pozostawać w związku ze służbą wojskową albo bez związku z tą służbą (art. 31 w/w ustawy).

W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio: art. 12-14, 70, 74, 83, 88-93, 102, art. 103 ust. 3, art. 107, 107a, 114 i 126-144 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art.62 ustawy).

W myśl art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (ust. 1). Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (ust. 2). Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3). Zgodnie natomiast z treścią art. 13 ust. 1 ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji (pkt 1); możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (pkt 2).

Należy wskazać, że ubezpieczony jest z zawodu jest malarzem budowlanym i nie dokonał przekwalifikowania do innej pracy. Schorzenie układu ruchu ubezpieczonego, trwające nadal, powoduje, że nie może on pracować w wyuczonym zawodzie. Opinia biegłych sądowych potwierdza dalsze istnienie schorzeń o takim samym stopniu nasilenia, zaś organ rentowy nie wykazał istotnej poprawy stanu zdrowia ubezpieczonego. W przedmiotowej sprawie ubezpieczony spełnia zatem wszystkie wymagane przesłanki do przyznania mu prawa do renty wojskowej bez związku ze służbą wojskową i czyni go nadal częściowo niezdolnym do pracy ze względu na występujące schorzenie, będące podstawą wcześniej przyznanego świadczenia rentowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie przepisu art.477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję ZUS, przyznając ubezpieczonemu prawo do renty wojskowej z tytułu częściowej niezdolności do pracy bez związku ze służbą wojskową od dnia (...) do dnia (...)

W punkcie 2 wyroku stwierdzono, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Stosownie bowiem do art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji; organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów (ust. 3). Artykuł 118 ustawy o emeryturach i rentach dotyczy możliwości przesunięcia terminu do wydania decyzji wyłącznie w toku postępowania przed organem rentowym i to tylko wtedy, gdy decyzja nie może być wydana z powodu konieczności przeprowadzenia przez organ rentowy dodatkowego postępowania wyjaśniającego. Taka sytuacja nie zachodziła jednakże w niniejszej sprawie, ponieważ opóźnienie w przyznaniu ubezpieczonemu prawa do spornego świadczenia nie nastąpiło w konsekwencji przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego przez sam organ rentowy, lecz na skutek odwołania od wydanej przez organ decyzji odmownej i rozstrzygnięcia wynikłego stąd sporu na drodze sądowej. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie może w niniejszym sporze znaleźć zastosowania wyłączenie odpowiedzialności organu rentowego, określone w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach. W szczególności nie można uznać, aby przyznanie ubezpieczonemu z opóźnieniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, było następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Organ rentowy był bowiem zobowiązany przeprowadzić postępowanie w sposób zmierzający do terminowego i prawidłowego ustalenia – czy ubezpieczonemu przysługuje prawo, którego uzyskania się domaga (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 października 1997 r. III AUa 496/97, OSA 1998/11–12/45 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 kwietnia 2011 r., III AUa 1710/10, nie publ.). Zgodnie z art. 14 ustawy o emeryturach i rentach oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia: daty powstania niezdolności do pracy, trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy, związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami, trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji, celowości przekwalifikowania zawodowego – dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu (ust. 1). Orzeczenie lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie komisji lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji (ust. 3). Powyższe nie oznacza jednakże, aby błędne orzeczenie lekarza orzecznika i komisji lekarskiej było okolicznością, za którą organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Nadzór nad wykonywaniem orzecznictwa o niezdolności do pracy sprawuje bowiem Prezes Zakładu (art. 14 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach). Pozwala to na przyjęcie, że zarówno lekarz orzecznik, jak i komisja lekarska, są organami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zobowiązanym do ustalania niezdolności do pracy, jako przesłanki prawa do renty, a tym samym niewłaściwe działanie lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej jest okolicznością, za którą odpowiedzialność ponosi organ rentowy. Skoro biegli sędziowie w swych opiniach wydanych w niniejszej sprawie opierali się na identycznym materiale dowodowym, co lekarz orzecznik i komisja lekarska ZUS, to niewątpliwie organ ponosić musi z tego tytułu odpowiedzialność. Fakt, iż niezdolność ubezpieczonego do pracy ustalono dopiero w wyniku złożonego odwołania, w toku postępowania sądowego, oznacza że przyczyną, dla której uzyskał on prawo dożądanego świadczenia dopiero w następstwie wyroku sądowego, były nie nowe dowody, nowe okoliczności, do których organ rentowy nie mógłby się wcześniej ustosunkować, a jedynie odmienna ocena stanu zdrowia, dokonana przez z jednej

strony komisję lekarską ZUS, a z drugiej strony przez biegłych sądowych, na podstawie opinii których przyznano ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

SSO Ewa Milczarek